

ГЕОРГИ ПАНАМСКИ
е роден през 1934 г в Ловеч. Завършил е право в Софийския университет. От 1954 г. сътрудничи на централния печат. Половин век той е фоторепортер във вестниците „Народна младеж“, „Студентска трибуна“, „Работническо дело“, „Футбол“. Предлаганите снимки са от подготвяния за печат албум „Недостигнати хоризонти“ в който е документирана цяла епоха с илюзиите, красотата, еротските и мъката си.

Целувка от векове за векове – Тодор Живков и Леонид Брежнев

Дудуци

РОДИНА

Обичам те като жена,
повлякла ме с безброй оглавници,
о, малка, хубава страна
на изпрацелите държавници

Все тъй си детски жалка ти
и в робство, и във независимост
тъй важно-весела – почти
измислена за *Simplicissimus* (немско хумористично списание)

Обичам те като жена
Със хиляди чаровни прелести –
О, бедна, хубава страна
На алчни, допотопни челюсти

Как всички твои синове
От твоя образ са клиширани:
Дългът към тебе ги зове
Към непрестанно анпоширане! (пригробване)

И ако ний пък се кълнем,
Че във борба за теб ще пагнем
То знай, че ние не крадем,
Защото няма как да крагнем!

Обичам те като жена,
Която шепне обещания –
О, малка, хубава страна
На общогражданско мълчание!

1912 г.

Димитър Подвързачов остава извън канона на соцреализма и извън националната ни литературна история заради високо заявеното си несъгласие с тоталитарното мислене.

„Избрани произведения“, Димитър Подвързачов, издателски център „Боян Пенов“, С, 2009, поредица „Другата българска литература на XX век“, Съставители: Вихрен Чернокожев, Росица Чернокожева.

БУДНОТО МАЛЦИНСТВО

По принцип отговорът е проблематичен. Ако най-богатите страни имаха такъв елит, а не алчни за пари и власт господстващи, нямаше да се срине икономиката на Съединените американски щати, а оттам – и на по-голямата част от света. Култът към парите, който превръща човека и човешкото в карикатура или в оглозгани озризки от трапезата на победителите в обществената джунгла, подсети нобелиста Йосиф Бродски да признае, че в Америка „дяволът е приел образа на парите“:

Духът и материалното са в ожесточен сблъсък и сцена е планетата, а цената на битката – човешкото съществуване и оцеляването ни като вид, а не просто битовото ни подсигуриране.

На този фон питането за елита в България звучи жалко и смешно. Като ученици при социализма четяхме, че българската буржоазия била продажна и кекава. Капитализмът е свързан с продажбата на пшеничното зърно, единствената стока, която намира международен пазар и е в големи количества.

Темата е обговаряна през годините многократно. Борис-Михаил изколва болярите и родовете им през 865–866, за да наложи хуманното християнство. Баязид изколва отбраните люде на България втори път през 1393, като ги примамва в църквата уж за важно съобщение, а Патриарх Евтимий Търновски заточва.

Половин хилядолетие в тъма и безпросветност само манастирите ни кърпат огъня на знанието и просвещението, та чак до 1762, когато Паусий се сеца за силата на паметта. Нашето Възраждане започва с думи за миналото, със спомняне, с еманципиране и отграничаване от съседите ни – гърци, сърби...

Новата история на Третата българска държава, зачената инвитро и зависима непрекъснато от външните, велики сили, е белязана от серия национални катастрофи. Катастрофираме, защото нямаме елит, а банда продажници, които нямат самосъзнание, че творят история. Че политиката е висша интелектуална дейност, представете си! Обратната теза настоява, че причината не е субективна, а се таи в липсата на късмет, в обективните игри на голямата политика. Пред очите ни е четвъртата ни национална катастрофа за един само век – тази със сриването на утопичната социалистическа система и разбягването на раболепната и продажна каста, която обаче благодарение на окрадените пари успешно се рециклира вече с европейска маска.

През трийсетте години на миналия век професор Петър Мутафчиев формулира няколко изисквания към хората на елита:

- да са морално здрави, сиреч да не са морално пропагандни, лъжци, крадци, мошеници, тарикати;

- да са проникнати от традициите на своя народ, сиреч да не са продажници, чуждопоклонници, нагаждачи и натезачи на чужди господари, да имат българско самосъзнание;

- да са всестранно просветени, сиреч да не са невежи, неграмотни, прости или простащи, например да владеят писмено и говоримо българския книжовен език, да познават българската литература и култура, да имат професионална квалификация.

Прости и ясни очаквания към онези, които ръководят, съгласуват или контролират отделни прояви на обществото чрез лостовете на държавната власт.

Тъжната констатация на проф. Мутафчиев е, че у нас няма културна среда, от която такъв елит може да се обновява. Горните обществени функции са дело на полуинтелигенти. Полу-образовани, полу-грамотни, полу-морални хора, които са мнозинство. При демокрацията тяхната диктатура е узаконена. Това е всъщност половинмилионната армия от чиновници, която живее от държавната хазна, от данъците на плебеите и не се интересува много

от пазара и конкуренцията, даже ги мрази. Тази група заедно със семействата си е и основен гласоподавател.

Защо ли се чудим, че демокрацията ни буксува? Като че ли е възможно не демократи по убеждение и възпитание да създадат демократично общество, а това да го направят нашенските тарикати, и то пак за първи път в света?

Във всички страни на Балканите, Европа, Америка има маргинализирани стойностни творци, които са потискани от конюнктурата по най-елементарен начин – като са изолирани от медийните обществени мегдани. Във видимото осветено поле се допускат онези персони, които обслужват конюнктурата, а не спорят с нея. На тях им е отказано посредничеството или гърбените кокили на зависимите медии, за да стигнат до и без това развратената в по-голямата си част публика. Нейното съзнание е обсебено от лавината на рекламите, от непрекъснато провъзгласяваните фалшиви кумири, по правило у нас те са предимно вносни. Води се обявена война срещу българското изкуство, култура, литература, за което е отредено притеснително малко пространство под фалшивия предлог, че не се търсят и няма пари.

Днес българският културен елит е разпокъсан, разорен, развратен и подкупен. Коя е общата цел, която би могла да събере единодушния глас на тези объркани и нещастни хора, докарани твърде често до просешка тояга?

Единствено старият рефлекс ли за по-близко място до властта и облагите от нея? Къде се събират и говорят, къде мислят на глас онези, които имат нещо като съвест и са доказали своя талант у нас и пред света? Това място е отдавна заграбено от полуинтелигентната стихия, която днес промива мозъците.

Затова и паметта, пак онзи стародавен вопъл на Паусий, е изличавана и заличавана. На нас не ни е нужно земетресение, за да останем само територия като Хаити. На нас ни стига оргията на побеснелите от алчност и тщеславие тарикати!

Как с такъв елит ще имаме свой национален глас сред останалите 26 националности в Европейския съюз? Каква

Бойко Борисов в НДК Фотоархив: Георги Панамски

ще бъде нашата българска дума? Ще се свиваме като просяци ли, макар да сме наследници на хилядолетна култура? Писмеността ни е от 886 г., а мутренските хватки съвсем отскоро все пак. Или ще си останем само екзотична шевица за другите, инкубатор на набедени лица, тикани от конюнктурата да представляват единствено себе си?

Списание „Литературни Балкани“ кани хората на духа от страната и чужбина да споделят своето мнение, болка или радост за България и света. Да запалят своята свещ в тъмната, която все по-плътно ни обгръща.

Списанието просъществува от 2002 в солиден обем. Неговите броеве са във всички по-големи библиотеки в страната, а и на немалко престижни чуждестранни адреси. От 2010-а напук на кризата и безпаричието се надяваме „Литературни Балкани“ да бъде отново достъпно за будното малцинство, за което сме работили винаги.

ИМА ЛИ ДУХОВЕН ЕЛИТ? Това е въпросът, с който ще започваме всеки брой от тук на натък. Пък докъдето стигнем...

ИНСТРУКЦИЯ

За управлението на окупираните
от Съветската армия
източноевропейски държави
КАА/08. 113 Москва,
02.06.1947 г. НК/ 003 47

1. В сградата на посолството да не се приемат местни информатори. Среците да се организират от наши специални служби на публични места. Посолството приема информации чрез специалните служби.

2. Да не се допуска контакт между нашата войска и цивилни лица от страната. Забраняват се посещения на местни лица от нашия офицерски състав, контакт на войници с местни жени или на войници с войници от страната и нашата войска.

3. Да се ускори ликвидирането на граждани, които участват във или симпатизират на партийни организации отпреди войната и възстановили се след нея без нашето съгласие. Да се използват за тази цел всички конфликти и недоразумения между тях, а също така и въоръжена опозиция.

4. В политическите репресии да се използват войници от ар-

мията (възстановена на наша територия) и след това да се ликвидират тези войници.

5. Да се ускори съединяването на всички социалистически партии в една – комунистическа, като всички водачи на тази партия да бъдат предварително утвърдени от органите на нашите специални служби.

6. Да се обединят всички младежки организации в една – комсомолска – с водачи, утвърдени от нашите служби. Преди обединяването да се ликвидират всички водачи на бивши юношески и младежки организации.

7. Делегатите на партийните конгреси да нямат мандат след конгреса. Да се елиминират делегатите, които са активни. За всеки следващ конгрес да се избират делегати, утвърдени от нашите служби.

8. Да се прави системно разследване на хора – добри организатори и специалисти, които са

популярни. Тези хора да се привлечат към нас, а ако откажат – да не се допускат до ръководни длъжности.

9. Да се организира – всички държавни служители, освен милиционери и миньори, да получават ниски заплати. Това специално да се отнася до здравните служби... съдебноизпълнителските служби, просветата и културата.

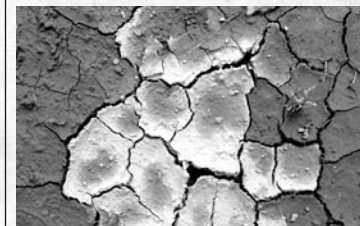
10. Към всички органи на властта и всички значителни заводи да се включат хора, които сътрудничат на КГБ. Това да се осъществява без знанието на държавните местни власти.

11. Да се обърне внимание на печатната преса да не цитира сумарни количества и видове стоки, които се изпращат в СССР. Да се посочва, че това е обменна търговия.

12. Местните власти да не издават на купувачите на земя, къщи и парцели нотариални актове, а актове за получаване.

13. Да се приложи такава специална икономическа политика към частното селско стопанство, че то да бъде с ниска производителност и неефективно. При втория етап да се започне колективизация на селското стопанство. Ако се появи силна опозиция – да се намали доставката на средствата за производство и да се увеличат данъците към държавата. Ако и това няма ефект, то селското

стопанство да се доведе до състояние да не може да изхранва държавата и да разчита на внос отвън на храна.

14. Да се формулират всички закони, укази и разпоредби за организация, икономика и право така, че да не се дава точно и прецизно тълкуване (с изключение на военните).

15. За всеки проблем да се създават комисии, съвети, институции и т. н., така че никой от тях да няма право на окончателно решение без консултации с останалите.

16. Самоуправляващите се органи на заводите да не могат да имат влияние върху дейността и развитието на предприятието. Те могат да се занимават само с изпълнение на полученото задание.

17. Профсъюзите не могат да имат противоречия с разпореденията на дирекцията. Да се натоварят профсъюзите с други задължения – организиране на почивка, просвета, културни и други развлечения, екскурзии, разпределяне на ефицинтни стоки и потвърждаване на мнение и характеристики от политическите власти.

18. Да се авансират само такива сътрудници и началници, които образцово изпълняват получените служебни задания, но без склонност към анализ на проблемите извън заданията.

19. На всички отговорни ръководители на партийни, държавни и стопански дейности да се създадат условия, които да ги компрометират в очите на подчинените им, като се изключва възможността да се върнат в средата, от която са излезли.

20. Офицерският кадър от местната армия може да получи отговорни длъжности само при условие, че там има наши сътрудници от КГБ.

21. Да се организира специален надзор за количеството муниципи за всички видове оръжие на всеки арсенал. Учение с бойни патрони да се прави само при строг контрол.

22. Да се обхванат под специален надзор всички лаборатории към НИИ.

23. Да се обръща специално внимание на всички изобретатели и рационализатори, като всички по-важни изобретения и предложения да се регистрират в нашите центри. До реализацията да се допускат само изобретения, засягащи експлоатацията на минното дело. Важните изобретения да се продават в чужбина. Да не се допуска публикация на стойността на изобретението.

24. Системно да се нарушава

графикът на транспорта в страната (изключение на нашия специален транспорт).

25. Да се провеждат симпозиуми и конференции да се записват предложенията и докладите, като се регистрират докладчиците, но за реализацията да се спазва само нашата инструкция.

26. Да се популяризират интервюта с работници за актуални производствени проблеми, като се критикува безпорядъкът, но не трябва да се ликвидират причините за тези проблеми.

27. Всички обръщения към народа от официални служители и водачи да обхващат исторически и народни акценти, но да не се проповядва дух на обединение на целия народ.

28. Да се обърне внимание на всички новостроящи се градове и квартали да не се изгражда друг освен главен водопровод. Всички стари кладенци и локални водопроводи да се ликвидират систематично.

29. При модернизирани и разширени на заводите да се осигури изтичането на замър-

сени води да става в реки, които да могат да бъдат резерв за питейна вода.

30. В новостроящи се апартаменти и къщи, а така също и при възстановяване да не се строят помещения за запазване с хранителни стоки и за отглеждане на животни.

31. Частните работници и предприятия да се снабдяват с лошокачествени суровини и оборудване, което да осигурява производството на лошокачествена продукция на цени, по-високи от държавните.

32. Да се създадат условия за максимално развитие на администрацията по всички нива – районни, общински, градски. Може да се допуска критика на администрацията, но това да не влияе на нейното намаляване или по-прецизна работа.

33. Да се контролира само изпълнение на плана на предприятията, произвеждащи суровини и други производства, включени в нашата инструкция. Забранено е изпълнението на план за продукти и стоки за вътрешния пазар.

34. Специално да се наблюдава църквата, като се създават

условия и програми за обучение на младежта за наслагване на омраза към нея. Специален контрол да се упражнява над църковните печатници, библиотеки, архиви, проповеди и т. н.

35. От всички основни, професионални и средни училища да се уволнят учителите, които имат най-голям авторитет и се ползват с уважение от учениците и населението. На тяхно място да се назначат нови. Учебните програми да се направят така, че да се прекъсва връзката между изучаваните предмети. Да се ограничи производството на учебни помагала. Да се премахне изучаването в средните училища на латински, гръцки, обща философия, логика, генетика. По история да не се обяснява какво са правили царете за доброто на страната, а да се изтъкват тиранията и борбата на подтиснатия народ. В професионално обучение да се набляга на тясната специализация.

36. Да се организират държавни митинги при годишнини на борбата против завоевателите (с изключение на руснаците), като се подчертава борбата срещу германците, а преди всичко борбата за социализъм.

37. Забранява се да се преместват в средствата за информация и издаваните книги данни за местни хора, живели в Русия преди революцията и по време на Втората световна война.

38. Ако се възстановят или създадат организации, които поддържат дружбата със СССР, но се опитват да контролират дейността на държавните органи – да се обвинят в шовинизъм и национализъм (нашите действия са независими от органите на държавата). Начин на действие: унищожаване на нашите гробници и паметници, публикуване и размножаване на позиви, в които се осмиват руският народ, руската култура и договорите между СССР и страната. Към тази пропаганда да се ангажират граждани от страната и да се използва съществуващата ненавист към СССР.

39. Да се прояви грижа за строителството на пътища и мостове, за да са готови при налагаща се интервенция, така че нашите войски най-бързо и от всички посоки да се придвижат до централните на опозиционните сили.

40. Да се арестуват всички политически противници. Специално да се преследват противниците, които имат авторитет сред населението. Да се ликвидират всички политически противници и след това да се обвинят в тежки криминални престъпления.

41. Да не се допуска реабилитация на хора съдени на политически процеси. Ако се налага, такава да се допусне, но при условие, че това е съдебна

грешка, без започване на разследване и обвиняване на виновните за съдебното решение.

42. Не може да изправят пред съд хора с длъжности, дадени от партията – независимо че тези хора са виновни за икономически загуби и са мразени от подчинените си. В драматични ситуации трябва да се преместват на друга равностойна или по-висока длъжност в друга област или град. В крайни ситуации тези хора да се назначават на неначалническа служба, като се използват за кадрови резерв за друго време.

43. За хора, които не са съгласувани от нашите служби, може да се публикуват съдебни процеси (специално се отнася за кадри от армията, генерални директори, министри), в които се обвиняват за дейности против народа, социализма, индустриализацията. Това ще увеличи подозрителността и ще мобилизира работническата класа.

44. Да се проявява системен контрол хората на отговорни длъжности да призождат от работническата класа и да имат най-ниска квалификация.

45. Да се проявява постоянна грижа за систематически подбор за висшите институти на хора, които произхождат от ниската категория от населението или незaintересовани професионално хора, стрелящи се само към диплома.